

PODRŠKA JUGOSLAVIJE BORBI ALŽIRSKOG NARODA ZA NEZAVISNOST U ZAVRŠNOJ FAZI ALŽIRSKOG RATA 1958–1962*

APSTRAKT: U članku su analizirani pokušaji jugoslovenskog rukovodstva da u vreme formiranja Privremene alžirske vlade obezbedi koordinaciju i organizovan zajednički nastup nesvrstanih zemalja radi efikasnije podrške borbi alžirskog naroda za nezavisnost. Josip Broz Tito i njegovi saradnici su u to vreme pružali obimnu humanitarnu i materijalnu pomoć alžirskom Frontu za nacionalno oslobođenje, praćenu isporukom obilnih kontingenata vojne opreme i oružja.

Ključne reči: Jugoslavija, Alžir, Francuska, nesvrstanost, Tito, Ferhat Abas, De Gol, nacionalno oslobođenje

Kroz bliže upoznavanje sa politikom i stavovima Jugoslavije prema borbi alžirskog naroda za nacionalno oslobođenje može se pratiti proces oblikovanja jugoslovenske politike nesvrstanosti, koji se odvija upravo u vreme intenziviranja i okončanja alžirskog rata tokom druge polovine 50-ih i početkom 60-ih godina prošlog veka. Pošto je jedan od glavnih prioriteta politike nesvrstanosti predstavljala bezrezervna podrška procesu dekolonizacije i nacional-oslobodilačkim pokretima na afro-azijskom prostoru, od izbora adekvatnih modaliteta jugoslovenske saradnje sa budućim liderima velike i uticajne severnoafričke države u mnogome je zavisio i budući status Jugoslavije u pokretu nesvrstanosti i jugoslovenski prestiž među sve brojnijim novooslobođenim zemljama Trećeg sveta. Iako su te zemlje prostorno, pa i civilizacijski bile jako daleke Jugoslaviji, ona je u njima videla svoje buduće bliske saveznike i partnere u radikalnoj transformaciji postojećeg sistema međunarodnih odnosa skrojenog po meri velikih sila. Te zemlje,

---

* Rad je deo projekta *Srpsko društvo u jugoslovenskoj državi u 20. veku: između demokratije i diktature* (177016), koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

same po sebi, pojedinačno, nisu mogle igrati značajniju ulogu u međunarodnim odnosima. Ali, zajedno sa Jugoslavijom, okupljene u široku međunarodnu asocijaciju, one su potencijalno mogle da prerastu u važan međunarodni faktor sposoban da parira politici blokova.¹

Krajem 1958, u sklopu sve tešnjeg vezivanja Jugoslavije za nesvrstane zemlje i njene sve energičnije podrške procesu dekolonizacije, posebno mesto je imalo i Titovo tromesečno putovanje u zemlje Azije i Afrike (2. decembar 1958 – 6. mart 1959). Tito je posetio sedam vanblokovskih zemalja i vodio opsežne razgovore o situaciji u Alžiru sa liderima ovih zemalja – sa predsednikom Indonezije Ahmedom Sukarnom, burmanskim premijerom Ne Vinom, premijerom Cejlona Solomonom Bandaranaikeom, premijerom Sudana Ibrahimom Abudom, indijskim premijerom Nehruom, carem Hajle Selasijem i egipatskim predsednikom Naserom. Tito je iskoristio te razgovore kako bi ubedio svoje domaćine da nesvrstane zemlje treba da postignu veći stepen koordinacije svoje podrške Alžiru i da potisnu u drugi plan sve ono što ih razdvaja.² Ovakav nastup činio se u datom momentu itekako neophodan budući da je efikasnost podrške arapskih zemalja alžirskim borbama bila znatno umanjena zbog njihovog nejedinstva i međusobnih antagonizama. Posebno je težak politički udarac borbi alžirskog naroda protiv Francuske i alžirskom pokretu – Frontu za nacionalno oslobođenje (FLN)³ predstavljao prekid diplomatskih odnosa Tunisa i UAR-a i zahtevi Burgibe i Nasera da se Alžirci u tom kontekstu opredele za jednu od strana u sukobu. S druge strane, insistiranje Burgibe da Alžir treba da prvo reši pitanje granice prema Tunisu, pa tek onda ostvari svoj zahtev u pogledu nacionalne nezavisnosti, takođe nije bio od pomoći.⁴

---

¹ Zdravko Pečar, *Alžir do nezavisnosti*, Beograd 1967; Darko Bekić, *Jugoslavija u Hladnom ratu*, Zagreb 1988; Leo Mates, *Međunarodni odnosi socijalističke Jugoslavije*, Beograd 1976; *Radnički i nacionalno oslobodilački pokreti*, Beograd 1968; Dragan Petrović, *Francusko-jugoslavenski odnosi za vreme Alžirskog rata 1952–1964*, Beograd 2009; Dragan Bogetić, *Nova strategija spoljne politike Jugoslavije 1955–1961*, Beograd 2006; Vladimir Petrović, *Titova lična diplomatija*, Beograd 2010.

² KPR, I-2/11. *Izveštaj o putu Predsednika Republike i jugoslovenske delegacije u prijateljske zemlje Azije i Afrike podnet na Sjednici Saveznog izvršnog vijeća 17. marta 1959. godine. Stenografske beleške*; Isto, I-2/11–2. *Kratak pregled razgovora koji su vođeni u toku poseta zemljama Azije i Afrike*.

³ Front za nacionalno oslobođenja (Front de Liberation Nationale) formiran je u vreme izbijanja opštenarodnog ustanka u Alžiru, 1. novembra 1954. Tada dolazi do ujedinjavanja svih nacionalnih partija u Alžiru u jedinstven pokret (*Proklamacija o osnivanju Fronta nacionalnog oslobođenja Alžira*, Spoljnopolitička dokumentacija, br. 2, Beograd 1962, 19–20). Uključivanjem velikog broja Alžiraca, aktivnih oficira i podoficira u ovaj pokret ustanak se pretvorio u vojnički dobro organizovanu borbu kojoj se Francuska mogla suprotstaviti jedino dovlačenjem velikih kontingenata vojske.

⁴ AJ, KPR, I-3-a/2–1. *Alžir*.

Imajući sve ovo u vidu, potpredsednik Privremene alžirske vlade⁵ Krim Belkasem i ministar informisanja Mohamed Jazid u razgovoru sa jugoslovenskim ambasadorom u Tunis Ilijom Topaloskim, 2. februara 1959, ocenili su Titove susrete sa liderima nesvrstanih zemalja u Aziji i Africi kao značajan doprinos većoj solidarnosti vanblokovskih zemalja, njihovom približavanju i jačanju fronta borbe protiv kolonijalizma. Istovremeno su izrazili i svoj pesimizam u vezi sa okončanjem Alžirskog rata. Smatrali su da De Gol želi samo prekid vatre, ali ne i političko rešenje problema, jer je pod pritiskom francuskih ekstremista i vojnog vrha. Taj pritisak „sprečava De Gola da bude realniji u predlozima“. Nisu isključivali mogućnost da francuski predsednik, u slučaju veće kooperativnosti prema FLN, „izgubi kontrolu i bude oboren“. Ministar Jazid je naglasio da je Jugoslavija zemlja čije je iskustvo izuzetno dragoceno alžirskoj vladi: „Pokušavamo da vas podržimo. Socijalni i drugi problemi nezavisnog Alžira mogu biti rešeni samo na socijalističkoj osnovi. Otuda poseban afinitet prema vama. Simpatije su naročito jake u vojsci“. Napomenuo je, međutim, i to da „u poslednje vreme oficiri i borci sve češće postavljaju pitanje, zašto Jugoslavija nije priznala njihovu vladu. Nepriznavanje pomaže tvrdnju neprijatelja, da borba Alžira ne uživa međunarodnu podršku i da pretežni deo svetske javnosti smatra Alžirski rat unutrašnjom problemom Francuske“. Belkasem je dodao „da su očekivali da će Jugoslavija biti među prvim državama koje će priznati vladu“ i da će uticati na druge prijateljske zemlje – kao što je Indija – da to učine. Argumentacija Topaloskog – da bi priznavanje alžirske vlade dovelo do prekida diplomatskih odnosa Jugoslavije i Francuske i bitno oslabilo jugoslovensku međunarodnu poziciju – njegovim sagovornicima nije se činila ubedljivom. Prihvatili su je, po oceni jugoslovenskog ambasadora, isključivo u nameri da izbegnu neprijatnu diskusiju.⁶

Slične stavove izložio je i ministar inostranih poslova Privremene alžirske vlade Mohamed Lamin savetniku ambasade FNRJ u Kairu Vidakoviću, 8. marta 1959. Izrazio je nadu da će se Jugoslavija energično angažovati i iskoristiti svoj uticaj među nesvrstanim zemljama, naročito u arapskom svetu, radi pružanja što veće podrške Alžircima i kako ne bi došlo do toga „da oni budu uvučeni i iskorišćeni od jednog ili drugog bloka“. Lamin je izneo ocenu da je De Gol „zarobljenik armije i reakcionarnih kolonijalističkih krugova“ i da nije u moći da sprovede u delo svoju nameru o prihva-

⁵ Privremenu alžirsku vladu formiralo je rukovodstvo Fronta za nacionalno oslobođenje 19. septembra 1958. Za predsednika vlade izabran je Ferhat Abas, a za potpredsednike Ahmed Ben Bela i Krim Belkasem. Vlada je odmah pozvala Francusku na pregovore i obećala potpunu zaštitu legitimnih interesa pripadnika francuske manjine u nezavisnom Alžiru. (*Radnički i nacionalno oslobodilački pokreti*, Beograd 1968).

⁶ DA MSP RS, 1959, PA, f-97, 43 247. Telegram ambasadora Ilije Topaloskog iz Tunisa DSIP-u, 2. februar 1959.

tljivom kompromisu sa FLN, tako da su se alžirske nade o skorom razrešenju krize „u potpunosti raspršile“, a „nastavljanje borbe svom žestinom“ nametnulo kao jedino rešenje. U takvoj situaciji Alžircima, po Laminu, preostaju samo „dve alternative: prihvatanje bilo kakvog mira, što bi u stvari značilo kapitulaciju, produženje kolonijalizma i samoubistvo, na šta oni neće da idu, ili prihvatanje masovne pomoći lagera po svaku cenu, što bi hladni rat prenelo u Alžir i ceo Mediteran“. FLN nipošto ne želi da postane privezak socijalističkog lagera, „ali stoji sam, uz neznatnu materijalnu podršku Arapa, nasuprot Francuskoj sa NATO-om i bogatim zemljama zajedničkog tržišta“. Stoga očekuje od Jugoslavije i prijateljskih zemalja da se energičnije angažuju u političkoj i materijalnoj podršci borbi alžirskog naroda. Kao pozitivan model u tom sklopu, percipirao je nedavnu pomoć jugoslovenskih sindikalnih organizacija alžirskim izbeglicama u Tunisu.⁷ Bilo je vidno da Alžirci „nerado prihvataju one oblike pomoći istočnoevropskih zemalja preko kojih je moguće vršiti politički uticaj na njihove ljude. Oni naročito odbijaju da šalju svoju decu u škole tih zemalja“. Takve rezerve oni nisu pokazivali prema Jugoslaviji i insistirali su na tome da Jugoslavija primi što je moguće više njihovih mladih ljudi na edukaciju i rad u jugoslovenskim preduzećima. Pri tome je istaknuto da im Jugoslavija „služi kao uzor, kako danas u borbi, tako i sutra u izgradnji novih društvenih odnosa u oslobođenom Alžiru“. U sklopu svega toga, Lamin je napomenuo da bi razmena mišljenja sa jugoslovenskim rukovodstvom oko dalje akcije bila od velike koristi i da bi radi toga rado posetio Jugoslaviju. Ova njegova inicijativa je podržana i usledio je poziv za posetu Jugoslaviji.⁸

Interesantno je da sa Laminovom namerom da poseti Jugoslaviju izgleda nije bio upoznat predsednik Privremene alžirske vlade Ferhat Abas. Takav utisak je, bar, stekao Topaloski tokom razgovora sa Abasom, vođenim nekoliko nedelja kasnije, 30. marta 1959. Tom prilikom Abas je, takođe, izrazio svoju želju da poseti Beograd i razgovara sa Titom o mogućnosti da Jugoslavija *de jure* prizna alžirsku vladu. Govoreći o svojoj poseti Indiji,

---

⁷ Pomoć je dostavljena 24. februara 1959, tršćanskim brodom „Miami S“, a predala ju je u ime FNRJ supruga jugoslovenskog ambasadora u Tunisu Ilije Topaloskog. Nezavisno od te pomoći, poslato je preko Crvenog krsta šest tona šećera i tri tone sapuna. Prilmljeno je 100 ranjenika preuzetih u Tangeru i Maroku. Oni su trebali da budu prebačeni u Čehoslovačku i DR Nemačku, ali su ostali na lečenju u Jugoslaviji. Prilmljeno je i 12 alžirskih studenata i date su im jugoslovenske stipendije. Kompletna pomoć je isporučena javno, uz veliki publicitet (ranije se to činilo tajno), u duhu nove jugoslovenske politike – *de fakto* priznanja Privremene alžirske vlade i FLN. (DA MSP RS, 1959. Telegram Koče Popovića ambasadoru u Parizu Uvaliču, 18. februar 1959; D. Petrović, *n. d.*, 281).

⁸ DA MSP RS, 1959, PA, f-97, 47 119. Zabeleška o razgovoru dr Lamina, ministra inostranih poslova Privremene alžirske vlade, sa Vidakovićem, savetnikom ambasade FNRJ u Kai-ru, 8. mart 1959.

kritikovao je Nehrua što je odbio da prizna Privremenu alžirsku vladu. Nehruova teorija da će Indija efikasnije pomoći Alžircima ako ne prizna njihovu vladu činila mu se pogrešnom: „Ako De Gol stvarno ima dobre namere, koje ne može da ostvari zbog pritiska kolona i vojnih ekstremista – onda svaki korak u pravcu priznavanja alžirske vlade – objektivno znači pomoć samom De Golu u suzbijanju pritiska i iznalaženju prihvatljivog rešenja“. Abas je naglasio da visoko ceni jugoslovensku podršku: „Vi ste za nas učinili sve što ste mogli. Jugoslavija nam je najbliža nearapska zemlja“. Jugoslovensku nesvrstanu politiku je ocenio kao „jedinu alternativu za izlaz iz sadašnje situacije u međunarodnim odnosima“. U tom smislu, jugoslovenske principe koegzistencije Alžirci smatraju svojim. Pošto se Topaloski žalio Abasu na oštar sovjetski pritisak kome je Jugoslavija ponovo izložena, alžirski lider mu je rekao da će kada njegova zemlja stekne svoju nezavisnost Jugoslavija u njoj dobiti svog „prirodnog saveznika“, a to savezništvo će dovesti do slabljenja pritiska blokovskih sila na Jugoslaviju i Alžir i na sve zemlje Mediterana. Svestan je da obimnija pomoć SSSR-a alžirskim borcima neminovno vodi njihovom približavanju Istočnom bloku, a da je slična situacija i sa Kinom, koja u eventualnom uspostavljanju tešnje saradnje FLN vidi mogućnost svoje dalje penetracije na afro-azijskom prostoru. Iako je Alžircima vojna pomoć tih sila izuzetno važna, oni nisu spremni da zbog nje žrtvuju svoju nezavisnost i samim tim – jednog gospodara zamene drugim. S druge strane, vezivanje za jednu od ove dve sile rezultiralo bi i intenziviranjem podrške Zapadnog bloka Francuskoj.⁹

Jedan od prelomnih momenata u jugoslovensko-alžirskoj saradnji svakako je predstavljala poseta predsednika Privremene alžirske vlade Ferhata Abasa Jugoslaviji i njegov lični kontakt i bliže upoznavanje sa najvišim rukovodstvom Jugoslavije. Abas je u pratnji ministra za komunikacije i veze privremene vlade Abdelhafid Busufa boravio u Jugoslaviji od 6. do 12. januara 1959. i tom prilikom vodio razgovore sa Josipom Brozom Titom, potpredsednicima Saveznog izvršnog veća Edvardom Kardeljem i Aleksandrom Rankovićem, ministrom inostranih poslova Kočom Popovićem i njegovim zamenikom Veljkom Mićunovićem i članom Predsedništva Saveznog odbora SSRNJ Veljkom Vlahovićem. Na kraju razgovora objavljen je zajednički kominike,¹⁰ u kojem je jugoslovenska delegacija podržala opravdanost zah-teva alžirskog naroda i izrazila nadu da će zainteresovane strane – Francuska i FLN – prelaskom na mirno rešenje spora okončati rat. Sa svoje strane,

---

⁹ Isto, 48 722. Telegram ambasadora Ilije Topaloskog iz Tunisa DSIP-u, 30. mart 1959; AJ, KPR, I-3-a/2-1. *Zabeleška o razgovoru poslanika I. Topaloskog sa Predsednikom Privremene alžirske vlade Ferhatom Abasom i članovima vlade Belkasemom, Busufom i Šerifom.*

¹⁰ Tanjug, 12. jun 1959.

predsednik Abas je u tom kominikeu odao priznanje jugoslovenskom rukovodstvu zbog pomoći pružene alžirskom narodu.¹¹

Tokom razgovora sa jugoslovenskim zvaničnicima Ferhat Abas je predočio značaj što hitnijeg priznanja Privremene alžirske vlade od strane svih prijateljskih zemalja. O tome je pre dolaska u Jugoslaviju razgovarao sa Nehruom, koji je izjavio „da privremenu vladu smatra predstavnikom Alžira u najmanju ruku toliko koliko i francuske vlasti, ali da je ipak ne može sada priznati s obzirom na teškoće koje ima u vezi sa Kašmirom, Tibetom i t. d“. Mada je Abas pokazao određeno razumevanje za ovakvu argumentaciju, ipak se zapitao: „da li je taj stav u skladu sa humanističkim aspektom Nehruove politike“. Isticao je primer Indonezije, kao „jedine nearapske zemlje“ koja ih je priznala „uprkos ozbiljnih francuskih pretnji, koje su se ubrzo pokazale kao uzaludni pokušaj pritiska, jer je Francuska i dalje ostala u normalnim odnosima sa Indonezijom“. U tom smislu, Abas je izneo mišljenje „da ni prema Jugoslaviji De Gol ne bi mogao postupiti drugačije u slučaju da jugoslovenska vlada prizna privremenu vladu“.¹²

Koča Popović je ukazao na „pozitivan stav Jugoslavije prema borbi alžirskog naroda za nezavisnost“, kao i na činjenicu da o ovakvoj jugoslovenskoj spoljnoj politici „niko, pa čak ni francuska vlada, ne pokušava da diskutuje“. Iako Jugoslavija vodi nesvrstanu politiku, ona u pogledu alžirskog pitanja nije neutralna – ona „*de facto* priznaje Alžir, a što se formalno diplomatskog priznanja tiče, ono u ovom momentu ne bi bilo ni u interesu Jugoslavije, ni u interesu Alžira“. Popović je obavestio Abasa da je Francuska žestoko protestovala u momentu kada je doznala za dolazak alžirske delegacije u Beograd i „da je stavila najozbiljnije do znanja, da će prekinuti s nama diplomatske odnose ukoliko budemo priznali Privremenu vladu“. Tako nešto bi, po uverenju Popovića, „svakako oslabilo naše pozicije, kako u odnosu na pojedine velike zemlje, tako i u odnosu na naš položaj u sadašnjoj blokovskoj podeli sveta“.¹³

Abas je odao priznanje Jugoslaviji za sve ono što je učinila za Alžir i naglasio „da ih je Jugoslavija već mnogo zadužila“ i da je „Jugoslavija jedina koja ih razume i daje im pomoć bez zadnjih namera“. Nevoljno je prihvatio jugoslovensko obrazloženje o momentalnom nepriznavanju Privremene alžirske vlade uz konstataciju „da je u krajnjoj liniji za alžirsku borbu korisnije da dobije od Jugoslavije jedan brod oružja, nego priznanje koje bi Jugoslaviji obzirom na postojeću međunarodnu situaciju učinilo velike teškoće“. Ipak, insistirao je na tome „da pitanje priznanja stalno imamo pred

---

¹¹ *Jugoslovenski pregled*, br. 4, april 1960, 177.

¹² AJ, KPR, I-3-a/2-1. *Zapisnik o jugoslovensko-alžirskim razgovorima od 8. juna 1959.*

¹³ Isto.

očima i da ga eventualno razmotrimo sa drugim neutralnim zemljama, kao i da po mogućnosti utičemo i na druge zemlje kao na primer Austriju da zauzme stav u prilog borbe alžirskog naroda“.¹⁴

S jugoslovenske strane izneta su uveravanja da je „pitanje priznanja“ samo privremeno odloženo, da će ono biti „stalno na dnevnom redu naših diskusija i da ćemo pristupiti priznanju čim se za to ukaže povoljna prilika, naročito, ako se to bude moglo izvesti zajedno sa nekim drugim zemljama“. U tom kontekstu Veljko Vlahović je pokrenuo inicijativu da Privremena alžirska vlada u Beogradu otvori svoje predstavništvo, koje bi održavalo stalne kontakte sa organima jugoslovenske vlasti i obezbeđivalo koordinisanje aktivnosti dveju vlada na širem međunarodnom planu. „Na taj način bi se moglo brže i direktnije rešavati niz pitanja“.¹⁵

Pored političkih pitanja, u Beogradu je dosta pažnje posvećeno vojnim pitanjima i pitanju finansijske podrške alžirskim borcima. Jugoslavija je pokazala spremnost da tu pomoć uveća u skladu sa svojim mogućnostima, ali se postavljalo pitanje – kojim kanalima i na koji način da se vrše isporuke. Abas je ukazivao na velike teškoće koje su nastale dolaskom De Gola koji je pokrenuo izgradnju brojnih prepreka od bodljikave žice i struje kojima su presečene ranije linije snabdevanja. Posle razmatranja mogućnosti da Jugoslavija svoju pomoć isporuči avionima i podmornicama (što je na kraju odbačeno kao neizvodljivo), dogovoreno je da se nastavi sa ranijom praksom prodaje oružja Maroku uz prateću službenu dokumentaciju, jer u tom slučaju ostaje jedino opasnost od francuskog presretanja brodova koji prevoze ovaj vojni materijal.¹⁶

Na kraju razgovora dogovoreno je da se Beogradskom sastanku da formalni karakter razgovora predstavnika Alžira i Jugoslavije kroz poseban zajednički kominike u vidu deklaracije u kojoj bi Abas i njegovi saradnici izrazili spremnost da sa francuskom vladom povedu pregovore na neutralnom terenu (u Jugoslaviji, na primer). Na taj način bio bi doveden u pitanje De Golov argument o tome da predstavnici FLN odbijaju francuske inicijative za pregovaranje i prekid vatre.¹⁷

Unutar Privremene alžirske vlade nije još uvek postojao jedinstven stav o tome da li treba pristupiti pregovorima sa Francuskom, s obzirom na nameru De Gola da te pregovore svede na pregovore o prekidu vatre i njegovo odbijanje da se u tom kontekstu razmotri i ključno pitanje – priznavanje pune nezavisnosti Alžira. Vrlo pesimističan stav o tom pitanju zastupao je i ministar inostranih poslova u Privremenoj alžirskoj vladi dr Lamin (koji

---

¹⁴ Isto.

¹⁵ Isto, 16.

¹⁶ Isto, 13–16.

¹⁷ Isto, 16–17.

inače nije pratio Abasa tokom njegovih putovanja po arapskim zemljama i poseta Indiji i Jugoslaviji). Svoj stav Lamin je izneo jugoslovenskim zvaničnicima tokom razgovora u Beogradu, 24. novembra 1959. On je smatrao da je Ferhat Abas spreman na prevelike koncesije Francuskoj i na prihvatanje kompromisnog rešenja na kome insistiraju lideri Tunisa i Maroka.¹⁸ Lamin je Faiku Dizdareviću (uredniku Tanjuga i diplomati koji je kasnije postao ambasador u Alžiru) u sklopu pomenutog razgovora u Beogradu izneo svoje uverenje da pregovori sa Francuzima u tadašnjim okolnostima ne bi dali nikakve rezultate. Po njemu, De Gol nije spreman da pregovara o alžirskoj nezavisnosti jer su „ekstremni elementi isuviše jaki da bi im se on mogao suprotstaviti“. U tom smislu „prema sadašnjoj situaciji, moglo bi doći i do obračuna između ekstremnih elemenata (u prvom redu armije) i samog De Gola ukoliko bi se ovaj odlučno angažovao u pravcu pozitivnog rešenja alžirskog problema. Tendencije ka fašizmu u Francuskoj sve su izrazitije“. Nedоследnost De Gola u pogledu sprovođenja u život njegove izjave od 16. septembra 1959, u kojoj je priznao alžirskom narodu pravo na samoopredeljenje – Lamin je objašnjavao lomovima koji se odigravaju u glavi francuskog predsednika. Po Laminu, De Golovo političko delovanje se neprekidno svodi na svojevrstu kontradikciju, na nemoć da se opredeli za jednu od dve oprečne postavke: „jednu pozitivnu, namenjenu Alžircima, drugu suprotnu, negativnu, usmerenu na umirivanje ekstremnih elementa i armije koja ga je dovela na vlast“.¹⁹

Koliko je alžirski diplomata bio realističan pokazalo se već januara naredne godine, kada dolazi do masovnih demonstracija Francuza u Alžiru, predvođenih liderima ekstremne desnice i armijskog vrha. „Pobuna ultraša“, od 25. januara do 1. februara 1960, pokazala je da je bila opravdana bojazan o skorom padu De Gola, pa čak i o njegovoj likvidaciji. Takav epilog sprečio je sam De Gol. Ugušio je pobunu uz oštru intervenciju vojske i policije, po cenu prolivanja krvi i velikih žrtava svojih sunarodnika koji su se sada našli na različitim stranama barikada.

Prelomni momenti u sklopu velikih obrta francuske politike u Alžiru praktično su se svodili na vojne pučeve i masovne demonstracije u glavnom gradu te francuske kolonije. Prvo je uspešnim vojnim pučem u Alžiru, 13. maja 1959, srušena Četvrta republika i na vlast doveden De Gol. Potom

---

¹⁸ Prozapadno i proamerički orijentisani Habib Burgiba i marokanski sultan Mohamed imali su uglavnom pozitivan stav prema De Golovoj inicijativi o prekidu vatre i otpočinjanju pregovora sukobljenih strana. Podržavali su De Golovo kompromisno rešenje, koje je podrazumevalo samo delimičnu nezavisnost Alžira, dok bi se konačno rešenje postiglo u strpljivim i dugim pregovorima. (KPR, I-3-a/2-1. *Alžir*).

¹⁹ DA MSP RS, 1959, PA, f-97, 47 119. *Zabeleška razgovora F. Dizdarevića sa ministrom spoljnih poslova alžirske vlade Dr. Laminom*, 24. novembar 1959.

je, 1. februara 1960. u Alžiru usledila slična pobuna, ali je njen cilj sada bilo uklanjanje De Gola sa vlasti i raskid sa njegovom politikom kompromisa sa FLN. I, na kraju, decembra 1960, usledile su masovne demonstracije muslimanskog stanovništva u Alžiru, kojima je iskazana odlučna solidarnost sa zahtevima FLN da Francuzi konačno bez odlaganja daju punu nacionalnu nezavisnost Alžiru.

Ovaj poslednji događaj imao je izuzetno snažan uticaj na De Gola, da izgubi svaku iluziju o mogućnosti zadržavanju Alžira u sastavu Francuske i da pristupi merama kojima je jedini cilj bila realizacija projekta nezavisnog Alžira. Sledećih godinu i po dana, do Evijana (mart 1962) i Referenduma o nezavisnosti (jul 1962), De Gol je krčio put ka prihvatanju ideje nezavisnosti Alžira i njenom sprovođenju i praksi.

Tokom 1960. godine Francuska je dala nezavisnost gotovo svim svojim kolonijama – Kamerun, Mauritanija, Mali, Niger, Čad, Gabon, Kongo Brazavil, Gornja Volta, Togo, Dahomej, Obala Slonovače, Madagaskar i Senegal. Tito i njegovi saradnici itekako su imali razloga za zadovoljstvo i likovanje. Proces dekolonizacije, koji su oni svesrdno podržavali, dosegao je svoju najvišu tačku. Novooslobođene zemlje Trećeg sveta su postepeno prerasle u moćnu glasačku mašineriju u OUN. Samim tim, sve više se aktuelizovala dilema: zašto te vanblokofske zemlje ne bi model svog zajedničkog i organizovanog nastupa u Svetskoj organizaciji primenile i u sklopu posebne zajedničke organizacije koja bi bila pandan postojećim blokovima. Pokret nesvrstanosti u kome bi Jugoslavija mogla igrati važnu ulogu sve više postaje izvesnost.²⁰

De Golova spremnost da prizna nezavisnost pomenutim afričkim zemljama nije istovremeno značila i njegovu spremnost da sličan scenario primeni na Alžir. Takav psihološki preokret kod njega nastupio je, kao što je već pomenuto, tek decembra 1960, posle masovnih demonstracija muslimanskog stanovništva u Alžiru. Do tog momenta, alžirski problem je nesumnjivo ključao, ali nije bio zaključen.

Kontakti i prepiska između alžirskih predstavnika i jugoslovenskog rukovodstva su bili sve češći. Posebnu ulogu u tom kontekstu imalo je otvaranje Biroa FLN u Beogradu, 1. marta 1960, za čijeg je šefa postavljen Masaud Bukadem. Status ovog predstavništva u Jugoslaviji bio je određen upravu u duhu jugoslovenske politike *de facto*, ali ne i *de jure* priznavanja Privremene alžirske vlade. U tom smislu, Biro nije imao status diplomatskog predstavništva nego status stranih kulturno-umetničkih i prosvetnih predstavništava u Jugoslaviji. Pa ipak, njegovo osoblje često je vodilo nezva-

---

²⁰ Dragan i Olivera Bogetić, *Nastanak i razvoj politike i pokreta nesvrstanosti*, Beograd 1981.

nične razgovore sa jugoslovenskim rukovodstvom i prisustvovalo je brojnim svečanostima na koje su pozivani članovi diplomatskog kora.²¹

Odmah posle preuzimanja funkcije šefa Biroa, Bukadem se tokom 1960. godine vrlo aktivno založio kod jugoslovenskih vlasti oko unapređenju bilateralne saradnje. Postigao je dogovor o dolasku alžirskih stažista na obuku u Jugoslaviju, prebacivanju grupe ranjenika iz Maroka i Tunisa u Jugoslaviju i jugoslovenskom posredovanju kod latinoameričkih država da podrže zahteve FLN, insistirao na tome da materijalna pomoć za izbeglice i borbe FLN ostane na nivou iz 1959. i prve polovine 1960. Povodom obeležavanja šest godina od početka ustanka u Alžiru, Bukadem je (posredno, preko Predraga Ajtića) poslao Titu – Zlatnu medalju FLN.²²

Budući da je avgusta 1960. Privremena alžirska vlada na zasjedanju u Tunisu donela odluku da internacionalizuje alžirsko pitanje kroz inicijativu da se to pitanje razreši putem referenduma pod kontrolom OUN, jugoslovensko rukovodstvo se preko svojih diplomatskih predstavništva aktivno uključilo u kampanju u korist te opcije. U njoj je videlo mogućnost da se alžirsko pitanje konačno „izvuče iz francusko-alžirskog konteksta“ i iz „arapskih okvira“ i prenese u kompetenciju šire međunarodne zajednice u kojoj bi značajnu ulogu imale i novooslobođene afro-azijske države.²³ U tom smislu, ističući potrebu da se UN direktno angažuju u sklopu nastojanja da se alžirskom narodu omogući da jasno izrazi svoju slobodnu volju i odredi svoju sudbinu, na generalnoj debati u UN septembra 1960, Tito je napomenuo: „Problem rata u Alžiru nalazi se pred nama već punih šest godina, a da do danas u tom pogledu nije zabilježen nikakav napredak ka jednom zadovoljavajućem rješenju. Narod Alžira koji i dalje podnosi teške žrtve za zadobijanje svoje slobode – čime zadužuje sve narode, koji se bore za mir, nezavisnost i ravnopravnost – traži prirodna i zakonita prava na samoopredjeljenje. Ta prava mu je prošle godine i Francuska u načelu priznala, ali su pregovori koji su uslijedili pokazali, na žalost, da francuska strana nije izvukla one praktične zaključke koji proizilaze iz prava na samoopredjeljenje, zbog čega su i uslovi pregovaranja bili neprihvatljivi za predstavnike Alžira. U takvoj situaciji vlada Alžira traži izlaz iz situacije putem referenduma pod kontrolom ove naše Organizacije, što mi sa svoje strane možemo samo pozdraviti i podržati... Ako se ne nađe put za što skorije demokratsko rješenje, implicitno se u stvari legalizuje sila kao sredstvo za gušenje legitimnih aspiracija jednog naroda, pa time praktično i rat

---

²¹ DA MSP RS, 1960, PA, f-98, 45 731. *Status predstavnika FLN u Jugoslaviji.*

²² AJ, CK SKJ, IX, 2/II-12. *Zapisnik o razgovoru Masauda Bukadema sa Predragom Ajtićem od 8. marta 1960; Zapisnik o razgovoru Masauda Bukadema sa Ašerom Delonom od 15. marta 1960; AJ, CK SKJ, IX, 2/II-14, 15, 16, 17.*

²³ DA MSP RS, 1960, PA, f-98, 427 495. *Neki novi aspekti Alžirskog problema.*

uopšte“.²⁴ U tom duhu, jugoslovenski ministar inostranih poslova Koča Popović u istupanju u Političkom komitetu Generalne Skupštine UN, 13. decembra 1960, osvrćući se na tragične događaje koji su se upravo odigrali u alžirskim gradovima²⁵ istakao je da je to upravo bio referendum na kojem je u tako teškim uslovima alžirski narod nedvosmisleno rekao šta misli i da je time ratifikovao mandat privremene vlade, dajući joj punomoć da ga zastupa. Istovremeno je ukazao na nemogućnost da se održi slobodan referendum u Alžiru u prisustvu 800.000 francuskih vojnika, koji su pokazali spremnost da masakriraju Alžirce: žene, decu i starce, čak i kad se radi o mirnim demonstracijama. U vezi sa zahtevom Privremene alžirske vlade da se referendum održi pod kontrolom UN, Popović je napomenuo: „Moja delegacija smatra ne samo da je zahtev za održavanje referenduma u Alžiru pod kontrolom Ujedinjenih nacija potpuno opravdan, nego da je to i jedini put koji bi vodio realizaciji prava alžirskog naroda na samoopredeljenje i učinio mogućim izražavanje njegove volje u pogledu budućnosti njegove zemlje“.²⁶

Masovne demonstracije muslimanskog stanovništva u Alžiru decembra 1960. ostavile su snažan utisak na De Gola. U tom momentu kod De Gola je nastupio svojevrstan psihološki preokret i sazrela je odluka da prizna punu nezavisnost Alžira. Da bi se to ostvarilo morao je pronaći pogodnu formu i tehničke mogućnosti, kako bi rešio probleme koje je imao sa najvećim delom svoje nacije – gotovo milion Francuza koji su živeli u Alžiru, sa većim delom komandnog kadra francuske vojske i sa pojedinim političkim organizacijama. Bilans otpora moćne opozicije De Golovoj novoj politici u Alžiru bili su atentati na njega i novi (neuspešni) vojni puč, od 22. do 25. aprila 1961, koji je predvodio vrhovni komandant francuske vojske u Alžiru, general Šal.

Kada je, pak, reč o saradnji FLN i jugoslovenskih zvaničnika tokom završnog razdoblja borbe alžirskog naroda za nezavisnost, preloman moment je predstavljala Konferencija šefova država i vlada nesvrstanih zemalja u Beogradu od 1. do 6. septembra 1961. Tokom tog samita Tito je, 5. septembra 1961, dao izjavu kojom je Jugoslavija *de jure* priznala Privremenu alžirsku vladu i samim tim postala prva evropska zemlja koja se odlučila na taj korak. U svojoj izjavi na samom završetku rada Beogradske konferencije, Tito je rekao: „Izražavajući duboku želju naroda Jugoslavije, koji prema

---

²⁴ *Stavovi Jugoslavije o pitanju Alžira*, Jugoslovenski pregled, br. 2, februar 1961, 89–91.

²⁵ Neposredno uoči Popovićevog nastupa u OUN, za vreme De Golove posete Alžiru došlo je u većim alžirskim gradovima do masovnih demonstracija u znak podrške FLN. One su rezultirale oštrim obračunom francuske vojske i policije sa arapskim demonstrantima.

²⁶ *Stavovi Jugoslavije o pitanju Alžira*, Jugoslovenski pregled, br. 2, februar 1961, 89–91.

alžirskom narodu već niz godina, tokom čitave njegove herojske borbe, gaji duboke simpatije i osjećanja – izjavljujem u ime jugoslovenske vlade da je ona, s obzirom da već više godina 'de fakto' priznaje alžirsku vladu, riješila da neodložno 'de jure' prizna vladu Alžira, čiji se predsjednik nalazi danas ovdje među nama".²⁷

Predstavnici FLN su još početkom 1961. sugerisali održavanje Konferencije lidera prijateljskih vanblokovskih zemalja koja bi bila posvećena Alžiru. Ideja je bila da na tom samitu, koji bi bio održan u Beogradu, učestvuju Tito, Naser, Nehru, Sukarno, Sirimavo Bandaranike i U Nu. Tu inicijativu pokrenuo je Ferhat Abas tokom razgovora sa Stanetom Pavličem, jugoslovenskim ambasadorom u Džakarti, 21. januara 1961. Pošto je od novog jugoslovenskog ambasadora u Tunisu Miloša Lalovića bio obavješten o Titovoj poseti Tunisu, planiranoj za mart 1961, Abas je smatrao da bi to bila dobra prilika da sa Burgibom i ostalim liderima nesvrstanih zemalja koje Tito, osim Tunisa, namerava da poseti²⁸ – razmotri mogućnosti održavanja posebne konferencije tih zemalja na vrhu koja bi bila posvećena Alžiru.²⁹ Abasovu inicijativu podržao je narednih dana i Sukarno. Indonežanski predsjednik je u tom sastanku video mogućnost da se spreči eventualan dogovor velikih sa Francuskom na štetu alžirskog naroda. Sukarnu se činila dobrom ideja da se samit održi u Beogradu, ali je sugerisao i mogućnost da mesto sastanka bude Nju Delhi, jer bi to možda uticalo na opreznog i rezervisanog Nehrua da prihvati ovu inicijativu.³⁰

Ideja o organizovanju posebnog samita vanblokovskih zemalja posvećenog Alžiru nije realizovana jer su već bile u toku pripreme za održavanje šireg skupa vanblokovskih zemalja, posvećenog opasnom zaošttravanju u međunarodnim odnosima i dramatičnoj konfrontaciji dveju supersila.

---

²⁷ J. B. Tito, *Govori i članci*, knj. XVII, 104.

²⁸ Tito je 14. februara 1961, brodom „Galeb“, krenuo na put u zemlje zapadne i severne Afrike: Ganu, Togo, Liberiju, Gvineju, Mali, Maroko, Tunis i UAR. Do afričkog kontinenta stigao je 28. februara 1961. Jedina od ovih država koju je jugoslovenski predsjednik ranije posetio bila je UAR. Sa liderima Gane, Gvineje i Maroka – Kvame Nkrumahom, kraljem Hasanom II i Ahmedom Seku Tureom, Tito je prethodno imao kontakte (sa prvom dvojicom se susreo tokom XV zasedanja Generalne skupštine UN, a sa Seku Tureom januara 1961. u Beogradu). Tom prilikom se prvi put susreo sa predsednicima Togo, Liberije i Malija, i Tunisa – Silvanus Olimpiom, Vilijem Tabmenom, Modibo Keitom i Habibom Burgibom. (Dragan Bogetić, *Nova strategija spoljne politike Jugoslavije 1956–1961*, Beograd 2006, 349–362).

²⁹ DA MSP RS, 1961, PA, f-101, 42 548. Telegram ambasadora Staneta Pavliča iz Džakarte DSIP-u, 21. januar 1961.

³⁰ Isto, 43 122. Telegram ambasadora Staneta Pavliča iz Džakarte DSIP-u, 31. januar 1961; Isto, 44 148. Telegram ambasadora Dušana Kvedera iz Nju Delhija DSIP-u, 8. februar 1961.

Ova žarište svetske krize, kao i mnoga druga, poput alžirskog pitanja, trebalo je da zajedno budu tema samita nesvrstanih.³¹

Uporedo sa otpočinjanjem priprema za Beogradski samit, aktuelizuje se pitanje statusa Privremene alžirske vlade na tom samitu i eventualnog priznanja alžirske vlade od strane pojedinih učesnika samita. U razgovoru sa Titom, novi predsednik Privremene alžirske vlade Ben Jusef Benheda, pošto se zahvalio jugoslovenskom predsedniku što ga je primio i što je sve vreme pružao bezrezervnu podršku alžirskoj borbi za nezavisnost, napomenuo je da bi on i njegovi saradnici bili jako „zahvalni drugu Predsedniku ako bi delovao kod pojedinih zemalja koje prisustvuju Konferenciji da priznaju Privremenu alžirsku vladu“. Osim Burme i Kambodže, smatrao je „da bi posebno bilo korisno ako bi Etiopija priznala Privremenu alžirsku vladu, jer bi to povuklo priznanje i nekoliko drugih zemalja“.³²

Tito je i oko statusa Privremene alžirske vlade na Beogradskom samitu i oko priznanja te vlade od strane učesnika samita zauzeo vrlo kooperativan stav. Insistirao je na tome da alžirska delegacija ravnopravno učestvuje na tom samitu sa delegacijama ostalih zemalja i pokušao je da ubedi lidere zemalja učesnica da priznaju alžirsku vladu. Ovo prvo je uspeo,³³ ali što se priznanja alžirske vlade tiče, njegovi argumenti nisu postigli zadovoljavajući rezultat. Na Beogradskoj konferenciji Privremenu alžirsku vladu su priznali, osim Jugoslavije, samo Gana, Kambodža i Avganistan. Ostale zemlje su smatrale da za to nije pravi momenat i da bi to moglo otežati i inače mukotrpne De Golove korake u pravcu razrešenja alžirskog pitanja.³⁴ Ono što tu je verovatno bilo od još većeg značaja, bio je strah od pogoršanja odnosa sa Francuskom. Kada je reč o Jugoslaviji, takvo rezonovanje imalo je itekako osnova.

Jugoslovensko priznanja Privremene alžirske vlade predstavljalo je povod za povlačenje francuskog ambasadora iz Beograda početkom 1962. i za privremeni prekid diplomatskih odnosa dve države na samom kraju osmogodišnjeg Alžirskog rata. Tim povodom, predsednik Privremene alžirske vlade Benheda je u razgovoru sa ambasadorom Lalovićem u Tunisu izrazio „svoju najpotpuniju solidarnost sa vladom Jugoslavije i zahvalio se za sve što je Jugoslavija učinila za alžirsku naciju i izjavio da PVA i narod Alžira nikada ne mogu zaboraviti nesebičnu i neprocenjivu pomoć naroda

³¹ Dragan Bogetić, *Jugoslovensko-američki odnosi 1961–1971*, Beograd 2012, 25–34.

³² AJ, KPR, 1-3-a/2-2. Zabeleška o razgovora druga Predsednika sa Predsednikom Privremene alžirske vlade Ben Jusef Ben Hedem, 2. septembra 1961.

³³ Alžir je na Konferenciji šefova država i vlada nesvrstanih zemalja u Beogradu imao status punopravnog učesnika, a status predsednika Privremene alžirske vlade Ben Jusefa Benhede bio je kao i ostalih lidera nesvrstanih država.

³⁴ Ljubodrag Dimić i Dragan Bogetić, *Beogradska konferencija nesvrstanih. Prilog istoriji Trećeg sveta*, Beograd 2012.

Jugoslavije“.³⁵ Tokom narednog razgovora sa Lalovićem, Benheda je izrazio svoju ogorčenost što Nehru ne sledi put Jugoslavije i što je čak dao izjavu „da su Jugosloveni veći Alžirci od samih Alžiraca“. To je prokomentarisao naglašavajući „da su Jugosloveni pravi iskreni prijatelji, što nije slučaj sa onima koji stavljaju prigovore“. Kritikovao je Nehrua da, zapravo, vodi „negativnu politiku“ prema Privremenoj alžirskoj vladi uz izgovor „da ne želi da povredi legitimnost francuskih stavova, a to znači u suštini podržavanje kolonijalnog francuskog legitimiteta“. Jugoslovenski potez, kako je procenio, biće od velike koristi jer će pozitivno uticati na države koje se još uvek kolebaju oko priznanja Privremene alžirske vlade.³⁶

Ubrzo, međutim, dolazi do povoljnog obrta u francusko-alžirskim i francusko-jugoslovenskim odnosima, kojima će konačno biti okončan Alžirski rat i patnje tamošnjeg stanovništva koje su pratile taj rat. Posle Evijanskih sporazuma, 18. marta 1962. i Referenduma o samoopredeljenju, 1. jula 1962, Alžir dobija punu nacionalnu nezavisnost. Odmah po potpisivanju Sporazuma između Francuza i Alžiraca u švajcarskom gradu Evijanu³⁷ Tito je, 19. marta 1962, uputio čestitku predsedniku Privremene alžirske vlade Ben Jusefu Benhedi, u kojoj je izrazio svoje zadovoljstvo povodom „vijesti o sporazumu o prekidu vatre i o nezavisnosti naroda Alžira“ i napomenuo „da tu radost i zadovoljstvo dijeli čitav narod socijalističke Jugoslavije, koji je i sam prošao kroz slična iskušenja i zato je sa budnom strepnjom pratio borbu alžirskog naroda, vjerujući u pobjedu njegove pravedne stvari“. Izrazio je svoju nadu da će Evijanski sporazum „biti snažan faktor mira i mirnog razvoja u pravcu ostvarenja težnji naroda Afrike i krupan doprinos miru i miroljubivom rješavanju spornih problema u svijetu uopšte“.³⁸ Odgovor alžirskog premijera na ovu čestitku bio je intoniran u istom srdačnom duhu. Benheda je napomenuo da je „dirnut čestitkama i simpatijom“ izraženom u Titovoj poruci i da je pobjeda alžirskog naroda ostvarena „ne samo u njegovoj vlastitoj borbi, već i pomoći prijateljskih zemalja među kojima sa zadovoljstvom navodim i Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju“.³⁹

---

³⁵ DA MSP RS, 1962, PA, f-38, 44 695. Telegram ambasadora Miloša Lalovića iz Tunisa DSIP-u, 10. februar 1962.

³⁶ Isto, 44 972. Telegram ambasadora Miloša Lalovića iz Tunisa DSIP-u, 23. februar 1962.

³⁷ Ti sporazumi su obuhvatali Sporazum o prekidu vatre, Deklaraciju dvehu vlada o saradnji nezavisnog Alžira i Francuske, Dekret o organizaciji vlasti u prelaznom periodu i pripremanju glasanja o samoopredeljenju. Najvažniji deo sporazuma činile su odredbe o pravu Alžiraca da odluče o budućnosti Alžira, odnosno o stvaranju nezavisne države i izboru političkog sistema (*Radnički i nacionalno oslobođilački pokreti*, Beograd 1968).

³⁸ AJ, KPR-1-1/7. *Poruka Predsednika FNRJ Josipa Broza Tita Predsedniku Privremene vlade Alžira, Ben Jusefu Benhedi, povodom potpisivanja Evijanskog sporazuma*, Beograd, 19. mart 1962.

³⁹ Isto. *Odgovor Predsednika Privremene vlade Alžira, Ben Jusefa Benhede na poruku Predsednika FNRJ Josipa Broza Tita, Tunis, 14. april 1962.*

Dragan Bogetić

THE YUGOSLAV SUPPORT TO THE ALGERIAN PEOPLE STRUGGLE
FOR INDEPENDENCE IN THE FINAL PHASE
OF THE ALGERIAN WAR 1958–1962

Summary

The Yugoslav president Tito and his political aides definitely abandoned their previous policy of balance and intermediation between the Algerian liberation Front and the French officials. It was clearly obvious that the traditionally good relations with the France cannot be maintained, while in the same time supporting the Algerians in their enduring struggle against France. This was also outcome of the proclaimed policy of the Yugoslavia's non-aligned standpoint, and the role in emerging Movement of Non-aligned states. This movement firmly supported the de-colonisation and national liberation of the Third World countries. In this phase of the relations, Yugoslavia started to support the Algerians not just with the moral and diplomatic efforts. The Yugoslav provided huge humanitarian and material help mostly via the Red Cross organisation. But this support now included the military equipment and weaponry. Tito's Yugoslavia was the first among the European countries to admit the Algerian temporary government *de jure* in September 1961, and later to establish the full diplomatic relations with Algeria when it became fully independent.